

Parliamentary Assembly
Assemblée parlementaire

Переклад з англійської [Інституту релігійної свободи](#) Парламентська асамблея Ради Європи

Релігійний аспект міжкультурного діалогу

Рекомендація 1962 (2011) ¹

1. Парламентська Асамблея відзначає зростаючий інтерес до зазначених питань, що стосуються міжкультурного діалогу в європейському та світовому контексті, де зусилля спрямовані на створення більш тісних зв'язків та співпраці між громадами у межах нашого суспільства та між іншими народами, а також на будівництво спільного блага, постійно підлягають небезпеці через відсутність розуміння, високу напруженість і навіть через варварські акти ненависті і насильства.

2. Асамблея схвалює позитивну динаміку розвитку в межах Ради Європи, що сприяє підходу врахування питань, пов'язаних з міжкультурним діалогом і його релігійним аспектом. «Біла книга міжкультурного діалогу – Спільне існування як рівних за гідністю» та щорічні обговорення, організовані Кабінетом міністрів на тему «Релігійний аспект міжкультурного діалогу», представляють таким чином найвище досягнення цього підходу.

3. Стаття 9 Європейської конвенції з прав людини забезпечує право на свободу думки, совісті і релігії. Така свобода є однією з засад "демократичного суспільства", в рамках змісту Конвенції; саме це, в його релігійному аспекті, є однією з найважливіших складових особистості та світогляду віруючих, проте водночас це і цілковита перевага для атеїстів, агностиків, скептиків і байдужих.

4. Затвердження цього невід'ємного права передбачає, що всі мають право мати (або не мати) релігію та сповідувати її поодиночі та окремо або ж колективно, публічно та в колі тих, чию віру вони поділяють. В Європі церкви та релігійні громади мають право на існування та самостійну організацію власної діяльності. Однак, свобода віросповідання та світського або ж філософського світогляду є невіддільними від беззаперечного прийняття всіх засадних цінностей, закріплених в Конвенції.

5. Такі цінності мають нас об'єднувати, проте також важливо визнавати культурні відмінності між особами з різними переконаннями. Відмінності, якщо вони сумісні з

повагою до прав людини і принципів, що лежать в основі демократії, не лише мають повне право на існування, проте й допомагають визначити сутність наших численних суспільств.

6. Європейська модель, за визначенням, багатокультурна, тому необхідно брати до уваги відмінності, що впливають з різних історичних фонів. Однак, загальні цінності, такі як: взаємна повага, захист прав людини, демократії, толерантності, визнання наявності відмінностей звичним явищем та бачення стосовно спільного майбутнього потребують зміцнення і в подальшому.

7. Проблема часто полягає в нашому ставленні до різноманітності. Асамблея наполягає на необхідності для кожного навчитись позитивно сприймати відмінності та приймати розбіжності інших для того, щоб побудувати згуртоване суспільство, схильне до різноманіття та засноване на повазі гідності кожної людини. Для того, щоб досягти цієї мети, Асамблея переконана у значущості релігійного аспекту міжкультурного діалогу та співпраці між релігійними громадами для сприяння розвитку цінностей, що складають серцевину нашого європейського суспільства.

8. Асамблея вважає, що не лише бажано, проте й необхідно, щоб представники різних церков та релігійних громад – зокрема, християни, іудеї та мусульмани – визнавали право один одного на свободу релігії та переконань. Крім того, необхідно, щоб всі вони брали участь в активізації діалогу на основі загального ствердження рівності гідності кожного та прихильності принципам демократії і прав людини. Саме це і є ключовими умовами для розвитку культури спільного існування. Тому Асамблея закликає релігійні організації та церкви продовжувати ведення діалогу та спільної роботи для збереження цих цінностей у Європі та в усьому світі.

9. Держави повинні створити необхідні умови для релігійного плюралізму та забезпечити дотримання поваги до свободи думки, совісті та релігії, що гарантовано статтею 9 Конвенції.

10. У зв'язку з цим, Асамблея нагадує про обов'язок держави забезпечити всі релігійні громади, що дотримуються засадних цінностей, належним правовим статусом, що гарантує провадження права на свободу релігії, а також те, що будь-яка преференційна допомога, що надається певній релігійній громаді не є непропорційною та дискримінаційною по відношенню до інших громад. Держави мають також узгодити права релігійних громад з необхідністю захисту прав осіб з нерелігійними переконаннями, які дотримуються цих засадних цінностей.

11. Асамблея вважає за необхідне формувати динамічну та продуктивну співпрацю між державними установами, релігійними громадами та групами нерелігійного сприйняття. Загальною відправною точкою для досягнення цієї мети є визнання різними релігійними конфесіями та нерелігійними системами переконань, що людська гідність є істотною та загальною цінністю.

12. Тому, Асамблея радить державній владі на місцевому та національному рівнях

сприяти діяльності, організованій у рамках міжрелігійного діалогу, заохочувати та підтримувати проведення громадами спільних проєктів, включно з гуманістичними та нерелігійними об'єднаннями, що прагнуть зміцнення соціальних зв'язків шляхом заохочення міжобщинної солідарності, піклуванням про найбільш нужденних та боротьби з дискримінацією.

13. Асамблея знову заявляє про важливість та функцію освітньої системи пізнання і розуміння різних культур, в тому числі вірувань і переконань, які їх визначають, а також для вивчення демократичних цінностей та поваги прав людини. Вона рекомендує державам та релігійним громадам розглянути разом та у відповідності з цілісним підходом, на основі керівних принципів, проголошених Радою Європи, питання, що стосуються вивчення релігії, конфесійної освіти та професійної підготовки викладачів і священнослужителів або ж осіб з релігійними обов'язками.

14. Асамблея підкреслює, що принцип державного нейтралітету поширюється на релігійну освіту в школі і, згідно з прецедентним правом Європейського суду з прав людини, національна влада має звертати пильну увагу на те, щоб релігійні та нерелігійні переконання батьків не утискалися.

15. На думку Асамблеї, завдання на сьогодні полягає в досягненні погодження та балансу, необхідного для того, щоб викладання релігії надавало можливість для зустрічей та сприйнятливості з обох сторін. Вона рекомендує органам державної влади та релігійним громадам вжити в цьому напрямку узгоджені зусилля та пропонує державам виділяти ресурси, необхідні для досягнення цієї мети. Було б бажано, щоб кожен викладач, незалежно від типу та галузі освіти, протягом підготовки ознайомлювався б основними течіями думки.

16. Асамблея нагадує, що внутрішня автономія релігійних організацій, що стосується підготовки осіб з релігійними обов'язками, є принципом, властивим свободі віросповідання. Тим не менш, така внутрішня автономія обмежена засадними правами людини, демократичними принципами та верховенством закону. Тому, Асамблея пропонує релігійним установам та керівникам по можливості разом вивчати в рамках міжрелігійного діалогу відповідні шляхи кращої підготовки носіїв релігійних обов'язків у галузі:

16.1. вивчення та розуміння інших релігій та переконань і відкритого діалогу та співпраці між релігійними громадами;

16.2. поваги до основних прав людини, демократичних принципів та верховенства закону, як загальної основи для такого діалогу та співпраці.

17. Асамблея рекомендує Комітету міністрів:

17.1. сприяти реальному партнерству в галузі демократії та прав людини між Радою Європи, релігійними установами, гуманістичними та нерелігійними організаціями з метою заохочення активної участі всіх зацікавлених сторін у заходах, спрямованих на підтримку засадних цінностей Організації;

17.2. створити, з цією метою, місце для ведення діалогу, робочий простір між Радою Європи та високопоставленими представниками релігій та світських організацій, для розміщення існуючих відносин на стабільній та офіційно визнаній платформі;

17.3. розвивати таку ініціативу спільно з представниками зацікавлених сторін, тісно пов'язаних з Парламентською Асамблеєю та, наскільки це можливо, з Європейським Союзом, а також запросити до співпраці Альянс Цивілізацій, та при необхідності і інших партнерів;

17.4. продовжувати, за цієї умови, організацію нарад, орієнтованих на релігійний аспект міжкультурного діалогу.

18. Крім того, Асамблея радить Комітету Міністрів:

18.1. сприяти приєднанню держав Середземноморського басейну до Венеціанської комісії, Часткової угоди щодо мобільності молоді через Молодіжну карту і центр „Північ-Південь”;

18.2. закликати всі держави-члени до підтримки будь-яких цільових проектів, що проводитимуться центром „Північ-Південь” з метою розширення позитивних сил в роботі релігійного аспекту міжкультурного діалогу за межами Європейського континенту, на міжрегіональному та/або глобальному рівнях;

18.3. збільшити надходження ресурсів, що виділяються на розробку проектів міжкультурних міст, в яких релігійний аспект міжкультурного діалогу має бути явно включеним.

18.4. запропонувати додаткову підтримку роботі центру Wergeland у м. Осло, зокрема, з метою формування потенціалу для співпраці з країнами-членами Ради Європи над проектами, що стосуються міжкультурного та міжрелігійного аспектів підготовки вчителів та викладачів.

19. Асамблея закликає Європейський Союз, Європейський парламент та Європейську комісію спільно з Агентством Європейського Союзу з основних прав брати участь у спільних програмах Ради Європи з питань освіти для демократичного громадянства та прав людини, з посиланням на Статут, прийнятий Комітетом Міністрів 11 травня 2010 року, та з питань міжкультурного і міжрелігійного діалогу.

20. Асамблея пропонує Альянсу Цивілізацій розгорнути спільні з Радою Європи програми, спрямовані на зростання спільних зусиль в їх відповідних діях в Європі.

¹ *Дебати Асамблеї від 12 квітня 2011 року (12-е і 13-е засідання) (див. Док. 12553, доповідь Комітету з культури, науки та освіти, доповідач: пані Брассер, і Док. 12576, висновок Комісії з політичних питань, доповідач: пан Тошев). Текст прийнятий Асамблеєю 12 квітня 2011 року (13-е засідання).*

Інститут релігійної свободи, м.Київ

www.irs.in.ua